

**ВОЛИНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Олександра Ємчик

ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІІІ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Методичні вказівки до практичних занять

ЛУЦЬК – 2025

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи

Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

.

Олександра Ємчик

ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Методичні вказівки до практичних занять

Луцьк – 2025

УДК 373.2:004.8(07)
Є 60

Рекомендовано до друку
Науково-методичною радою Волинського національного університету
імені Лесі Українки
(Протокол № 10 від 18 червня 2025 р.).

Рецензент: *Остайковська І. І.* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки

Ємчик О. Г.

Є 60 Основи використання ІІІ в дошкільній освіті : методичні вказівки до практичних занять. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2025. 25 с.

У виданні подано матеріали вибіркового освітнього компонента «Основи використання ІІІ в дошкільній освіті» для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А2 Дошкільна освіта, а саме практичні завдання, етапи проведення практичних занять та завдання для поточного контролю теоретичних знань у формі тестування.

Методичні вказівки адресовано здобувачам освіти спеціальності «Дошкільна освіта», викладачам, вихователям, методистам та директорам закладів дошкільної освіти.

УДК 373.2:004.8(07)

© Ємчик О. Г., 2025

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2025

ЗМІСТ

Вступ.....	5
I. Тематика практичних занять освітнього компонента «Основи використання ШІ в дошкільній освіті»	8
II. Завдання до практичних занять з Основ використанні ШІ в дошкільній освіті.....	9
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. ТЕМА: Поняття про нейромережі та принципи їх роботи.	9
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. ТЕМА: Основи штучного інтелекту та можливості його застосування у навчальному процесі	10
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3. ТЕМА: ChatGPT, Gemini – інструменти для генерації текстів: як створювати якісний контент на автоматі	10
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. ТЕМА: Основи користування ChatGPT в організаційній, методичній та науково-дослідницькій роботі фахівця дошкільної освіти.....	11
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5. ТЕМА: Негативні тенденції у роботі чат-ботів. Переваги та недоліки використання ChatGPT в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.....	12
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6. ТЕМА: Поєднання роботи у ChatGPT із принципами академічної доброчесності.....	13
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7. ТЕМА: Можливості використання для створення дидактичних матеріалів у роботі вихователя ЗДО.....	13
III. Організація навчання та політика оцінювання роботи здобувачів освіти	15
Глосарій понять з освітнього компонента	20
Рекомендована література	23

Вступ

У XXI столітті стрімкий розвиток цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту (ШІ), відкриває нові горизонти для всіх сфер суспільного життя, включаючи дошкільну освіту. Технології штучного інтелекту стають невіддільною частиною сучасного освітнього середовища, формуючи нові підходи до організації освітнього процесу, створення навчального контенту, аналітики та управління інформацією.

Навчальний компонент «Основи використання штучного інтелекту в дошкільній освіті» спрямований на формування у майбутніх фахівців здатності критично й відповідально використовувати сучасні цифрові інструменти, зокрема генеративні моделі (як-от ChatGPT), у професійній діяльності вихователя, методиста чи керівника закладу дошкільної освіти. Опанування цього курсу дозволяє не лише засвоїти базові принципи роботи нейронних мереж і можливості штучного інтелекту, а й інтегрувати ці знання у практичну площину — для створення дидактичних матеріалів, організації комунікації, планування та аналітики.

Освітній компонент спрямований на забезпечення вивчення можливостей штучного інтелекту та основ користування ChatGPT фахівцем дошкільної освіти, а саме:

- покращення освітнього процесу: Штучний інтелект може допомогти створити інтерактивні навчальні ігри, програми та матеріали, які забезпечують ефективне та захопливе навчання для дітей дошкільного віку.
- персоналізація навчання: Штучний інтелект дозволяє створювати програми, які адаптуються до індивідуальних потреб кожної дитини, надаючи персоналізований підхід до освіти.
- розвиток технологічної грамотності: Вивчення основ користування штучним інтелектом та іншими сучасними технологіями допомагає фахівцям з дошкільної освіти розуміти та використовувати ці інструменти в їхній роботі.

– стимулювання творчості та інновацій: Використання новітніх технологій, таких як ChatGPT, може стимулювати творчість фахівців з дошкільної освіти та сприяти розробці новаторських підходів до навчання та виховання.

– підготовка до майбутніх викликів: Зростаюча роль технологій у сучасному світі означає, що фахівцям з дошкільної освіти важливо бути орієнтованими на майбутнє та готовими використовувати нові інструменти та методи в своїй роботі.

Користування набутими знаннями й уміннями з штучного інтелекту та основ користування ChatGPT може мати кілька практичних застосувань для фахівців з дошкільної освіти: створення навчальних матеріалів, розробка персоналізованих програм, підтримка у навчальному процесі, розвиток творчості, підвищення якості освіти.

Практичне заняття – вид навчального заняття, під час якого викладач організовує детальний розгляд здобувачами освіти окремих теоретичних положень освітнього компонента і формує вміння й навички їх практичного застосування. Основна дидактична мета практичного заняття – розширення, поглиблення та деталізація наукових знань, отриманих здобувачами на лекціях і в процесі самостійної роботи й спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення умінь і навичок, розвиток наукового мислення та усного мовлення здобувачів (Положення про організацію освітнього процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки).

Практичні заняття з освітнього компонента «Основи використання штучного інтелекту в дошкільній освіті» проводяться в навчальній аудиторії із використанням цифрових інструментів і спрямовані на формування у здобувачів освіти здатності до впровадження технологій штучного інтелекту в організацію освітнього процесу в закладах дошкільної освіти відповідно до сучасних вимог цифрової трансформації освіти. Заняття покликані навчити

розв'язувати фахові завдання, що стосуються етичного, педагогічно доцільного і технологічно грамотного застосування інструментів ШІ, таких як ChatGPT, у роботі вихователя, методиста або керівника ЗДО.

У процесі практичної роботи студенти опановують базові поняття про нейромережі, принципи роботи штучного інтелекту, вивчають приклади використання генеративних моделей для створення освітнього контенту, розробки методичних матеріалів, аналітики педагогічного процесу. Значна увага приділяється формуванню у здобувачів критичного мислення, здатності до оцінки переваг і ризиків використання ШІ в дошкільному середовищі, дотримання принципів академічної доброчесності під час роботи з цифровими інструментами.

Практичні завдання спрямовані на розвиток цифрової, інформаційної та інноваційної компетентностей майбутніх педагогів, ураховуючи вікові особливості дітей раннього та дошкільного віку, специфіку педагогічної взаємодії та вимоги безпечного освітнього середовища.

Здобувачі освіти набувають досвіду інтеграції технологій штучного інтелекту в різні аспекти професійної діяльності: від створення дидактичних матеріалів до підготовки звітної та дослідницької документації; від автоматизації рутинних завдань до організації креативного цифрового навчання; від цифрової комунікації з батьками до побудови індивідуальних освітніх траєкторій дитини.

Практичні заняття базуються на положеннях Державного стандарту дошкільної освіти України та концепції розвитку цифрової освіти. Вони забезпечують всебічне професійне зростання майбутніх вихователів як суб'єктів інноваційного освітнього середовища, здатних використовувати технології штучного інтелекту на користь розвитку особистості дитини, підвищення якості дошкільної освіти та власної педагогічної майстерності.

І. Тематика практичних занять освітнього компонента «Основи використання ІІІ в дошкільній освіті»

Згідно силабусу навчальної дисципліни «Основи використання ІІІ в дошкільній освіті», структура аудиторних занять передбачає 14 навчальних годин, тобто 7 практичних занять.

Назви змістових модулів і тем	Практ.	Форми контролю/бали
1	2	3
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти використання ІІІ в закладі дошкільної освіти		
Тема 1. Поняття про нейромережі та принципи їх роботи.	2	ДС, РЗ/К /20
Тема 2. Основи штучного інтелекту та можливості його застосування у навчальному процесі	2	ДС, РЗ/К /10
Тема 3. ChatGPT, Gemini – інструменти для генерації текстів: як створювати якісний контент на автоматі.	2	ДС, РЗ/К /10
Тема 4. Основи користування ChatGPT в організаційній, методичній та науково-дослідницькій роботі фахівця дошкільної освіти.	2	ДС, РЗ/К /10
Тема 5. Негативні тенденції у роботі чат-ботів. Переваги та недоліки використання ChatGPT в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.	2	ДС, РЗ/К /10
Тема 6. Поєднання роботи у ChatGPT із принципами академічної доброчесності.	2	ДС, РЗ/К /10
Тема 7. Можливості використання ChatGPT для створення дидактичних матеріалів у роботі вихователя ЗДО.	2	ДС, РЗ/К /20
Разом за змістовим модулем	14	100
Всього годин / балів	14	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

II. Завдання до практичних занять з Основ використання ІІІ в дошкільній освіті

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. ТЕМА: Поняття про нейромережі та принципи їх роботи.

План

1. Визначення, історія виникнення, основні поняття (нейрон, шар, зв'язок).
2. Біологічні основи штучних нейромереж.
3. Структура штучної нейронної мережі.
4. Обробка вхідних даних, проходження сигналів через мережу.
5. Процес навчання нейронної мережі: поняття навчання з учителем і без, функція втрат, алгоритм зворотного поширення помилки.
6. Типи штучних нейронних мереж.
7. Застосування нейромереж у сучасному світі.

Методичні рекомендації щодо етапів проведення практичного заняття:

1. Оголошення теми та мети навчального заняття.
2. Обговорення питань, винесених на практичне заняття.
3. Підготувати презентацію про нейромережі, їх структуру та принципи роботи.
4. Підбиття підсумків заняття, оцінювання результатів роботи студентів, пояснення змісту та методики виконання домашнього завдання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. ТЕМА: Основи штучного інтелекту та можливості його застосування у навчальному процесі

План

1. Визначення ШІ, ключові характеристики та відмінності від традиційних програм.
2. Базові принципи роботи штучного інтелекту.
3. Можливості застосування ШІ в освіті: персоналізація навчання, адаптивні платформи, автоматизоване оцінювання знань, навчальні помічники (наприклад, чат-боти).
4. Переваги та ризики використання ШІ в навчальному процесі.

Методичні рекомендації щодо етапів проведення практичного заняття:

1. Оголошення теми та мети навчального заняття.
2. Обговорення питань, винесених на практичне заняття.
3. Навести приклади використання чат-ботів в освіті (дослідження та аналіз можливостей використання чатбота в різних сферах освіти, таких як онлайн-курси, підтримка студентів або навіть використання в класних заняттях для допомоги в навчанні). Навести приклад готового чат-бота (скріни, презентація, опис роботи).
4. Підбиття підсумків заняття, оцінювання результатів роботи студентів, пояснення змісту та методики виконання домашнього завдання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3. ТЕМА: ChatGPT, Gemini – інструменти для генерації текстів: як створювати якісний контент на автоматі

План

1. Короткий огляд інструментів, розробники (OpenAI, Google), принципи роботи на базі ШІ.

2. Можливості генеративних моделей тексту.
3. Обмеження і ризику автоматичної генерації тексту.

Методичні рекомендації щодо етапів проведення практичного заняття:

1. Оголошення теми та мети навчального заняття.
2. Обговорення питань, винесених на практичне заняття.
3. Підготувати повідомлення (презентацію) про додаток ChatGPT або Gemini (за вибором) – коротка інформація про компанію, принципи роботи, лого тощо.
4. Підбиття підсумків заняття, оцінювання результатів роботи студентів, пояснення змісту та методики виконання домашнього завдання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. ТЕМА: Основи користування ChatGPT в організаційній, методичній та науково-дослідницькій роботі фахівця дошкільної освіти

План

1. Техніка prompt engineering: чіткість, контекст, стиль, рольові інструкції для отримання якісного результату.
2. Можливості інструменту, особливості інтерфейсу, версії, обмеження.
3. Використання ChatGPT для організаційної діяльності: створення розкладів, списків справ, планів заходів, текстів оголошень, протоколів.
4. Генерація ідей для занять, складання планів-конспектів, розробка дидактичних матеріалів, створення інструкцій для вихователів.
5. Практичні поради та приклади застосування в дошкільній сфері.

Методичні рекомендації щодо етапів проведення практичного заняття:

1. Оголошення теми та мети навчального заняття.
2. Обговорення питань, винесених на практичне заняття.
3. Зареєструватись у ChatGPT, познайомитись із ним, сформулювати 3 промти (запити) щодо роботи вихователя чи директора ЗДО. На занятті представити скріни роботи у чат-боті.
4. Підбиття підсумків заняття, оцінювання результатів роботи студентів, пояснення змісту та методики виконання домашнього завдання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5. ТЕМА: Негативні тенденції у роботі чат-ботів. Переваги та недоліки використання ChatGPT в освітньому процесі закладу дошкільної освіти

План

1. Переваги використання ChatGPT у дошкільній освіті.
2. Типові недоліки та обмеження ChatGPT: неточність фактів, генерація недостовірної інформації, поверховість відповідей.
3. Питання безпеки та конфіденційності даних.
4. Практичні рекомендації для безпечного та ефективного використання ChatGPT у ЗДО.

Методичні рекомендації щодо етапів проведення практичного заняття:

1. Оголошення теми та мети навчального заняття.
2. Обговорення питань, винесених на практичне заняття.
3. Підготувати таблицю «Переваги та недоліки використання штучного інтелекту в освітньому процесі».
4. Підбиття підсумків заняття, оцінювання результатів роботи студентів, пояснення змісту та методики виконання домашнього завдання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6. ТЕМА: Поєднання роботи у ChatGPT із принципами академічної доброчесності

План

1. Поняття академічної доброчесності.
2. Проблеми, які можуть виникнути через недотримання принципів академічної доброчесності при використанні ChatGPT.
3. Ризики використання ChatGPT для студентів і педагогів у контексті академічної доброчесності.
4. Принципи відповідального використання ChatGPT: налаштування на співпрацю з ШІ, чітке визначення меж використання.
5. Практичні інструменти для перевірки академічної доброчесності.

Методичні рекомендації щодо етапів проведення практичного заняття:

1. Оголошення теми та мети навчального заняття.
2. Обговорення питань, винесених на практичне заняття.
3. Написати есе про проблему дотримання академічної доброчесності під час написання дипломних робіт. Чи допустиме використання ChatGPT чи подібних ресурсів у такому виді робіт?
4. Підбиття підсумків заняття, оцінювання результатів роботи студентів, пояснення змісту та методики виконання домашнього завдання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7. ТЕМА: Можливості використання для створення дидактичних матеріалів у роботі вихователя ЗДО

План

1. Поняття дидактичних матеріалів, їх роль в освітньому процесі, види та функції (ігри, картки, методичні посібники).

2. Можливості ChatGPT у створенні дидактичних матеріалів для дітей дошкільного віку.
3. Підготовка тематичних матеріалів на основі запитів до ChatGPT.
4. Створення дидактичних історій та казок за допомогою ChatGPT.
5. Відповідність матеріалів, згенерованих ChatGPT освітнім стандартам і педагогічним вимогам.

Методичні рекомендації щодо етапів проведення практичного заняття:

1. Оголошення теми та мети навчального заняття.
2. Обговорення питань, винесених на практичне заняття.
3. Підготувати картотеку із 20 ігор для дітей дошкільного віку, створену за допомогою ChatGPT.
4. Підбиття підсумків заняття, оцінювання результатів роботи студентів, пояснення змісту та методики виконання домашнього завдання.

III. Організація навчання та політика оцінювання роботи здобувачів освіти

Практичні заняття плануються для певних тем дисципліни і включають такі напрями роботи: підготовку до практичних занять за вказаним планом; проведення тестування за теоретичним матеріалом лекцій; виконання практичних, тренувальних завдань; виконання завдань дослідницького характеру; критичний огляд наукових та методичних публікацій за обраною проблематикою; тренінги; презентація результатів дослідження або практичної діяльності на задану тематику. Завдання самостійної роботи здобувачів освіти вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок. Консультації викладачем щодо виконання завдань самостійної роботи здобувачів освіти проводяться згідно затвердженого графіку консультацій. Форми контролю: поточне оцінювання (ПО, виконання та здача практичних робіт, тестування теоретичного матеріалу), підсумковий контроль у формі заліку.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Пропущені лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, здобувач освіти відпрацьовує згідно з графіком консультацій шляхом тестового контролю та виконання передбаченого програмою творчого завдання. Дедлайн відпрацювання пропущеного заняття – до закриття змістового модуля згідно розкладу. Також пропущені заняття можуть бути відпрацьовані шляхом зарахування результатів неформальної та інформальної освіти.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з поточного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Політика щодо виставлення балів. Загальна сума балів набраних за семестр може досягати максимально 100 балів. Самостійна робота оцінюється під час усних відповідей або практичної роботи здобувачів освіти та включається до загальної оцінки теми під час практичного заняття. Обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність здобувача освіти під час занять; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання. Він проводиться у формі семестрового заліку та полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з освітнього компонента на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи. Модульні контрольні роботи не плануються і не проводяться.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено цим силабусом. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Розподіл балів та критерії оцінювання. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема усне опитування, захист проєктів, експрес-контроль (тестування), перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем тощо. Максимальний бал за кожен з форм роботи – 10-20 балів. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. Сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати **100**.

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Таблиця 4

К-ть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
10	Оцінюється робота здобувача освіти, який глибоко оволодів вузловими питаннями по темі. Системно, усвідомлено використовує освітню інформацію. Встановлює причинно-наслідкові зв'язки між окремими змістовими блоками. Вільно орієнтується і використовує необхідний категорійно-понятійний апарат при розкритті проблеми. Вміє застосовувати отримані знання та вміння у практичних ситуаціях.
7,5	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який загалом цілісно, усвідомлено оволодів матеріалом, необхідним для практичної діяльності. В окремих випадках рівень засвоєння інформації недостатній. Аргументація при відповідях на питання, логічність і взаємозв'язок у викладі матеріалу дещо занижені. Відчуває труднощі при виконанні поставленого завдання у змінених умовах, у новому середовищі.
5	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який фрагментарно, несистемно відтворює інформацію. Наводить лише окремі

	складові питання, без необхідного усвідомлення і взаємозв'язку. Потребує постійного методичного супроводу під час виконання освітніх завдань. Важко пристосовується до нових умов середовища.
2,5	Оцінюється робота здобувача освіти, який необхідним категорійно-понятійним апаратом не володіє. Робить безуспішні спроби висвітлення питання на репродуктивному, механічному рівні. Не розуміє суті питання або практичного завдання, відповідає не по суті. Намагається пристосуватись до умов середовища, проте поверхнево володіє методами та технологіями.
0	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Розподіл балів за формами контролю

Поточний контроль (мах = 100 балів)							Загальна кількість балів
Практична № 1	Практична № 2	Практична № 3	Практична № 4	Практична № 5	Практична № 6	Практична № 7	
20	10	10	10	10	10	20	100

Критерії оцінювання

90-100 балів ("відмінно"). Глибоке оволодіння вузловими питаннями по темах. Системне, усвідомлене використання даної інформації.

Встановлення причинно-наслідкових зв'язків між окремими змістовими блоками. Вільна орієнтація і використання необхідного категорійно-понятійного апарату при розкритті проблеми. Мова чітка і логічна. Здатність до аналітико-узагальнюючого викладу питання, вміння формулювати висновки і пропозиції по суті проблеми.

82-89; 75-81 балів ("добре"). В цілому цілісне, усвідомлене оволодіння матеріалом, віднесенням до даного питання. В окремих випадках рівень засвоєння інформації недостатній. Аргументація при відповідях на питання, логічність і взаємозв'язок у викладі матеріалу дещо занижені. Відчуває труднощі при відповідях на питання, у формулюванні узагальнень і висновків.

67-74; 66-60 балів ("задовільно"). Фрагментарне, несистемне відтворення інформації. Наводить лише окремі складові питання, без необхідного усвідомлення і взаємозв'язку.

59-1 балів ("незадовільно"). Необхідним категорійно-понятійним апаратом не володіє. Робить безуспішні спроби висвітлення питання на репродуктивному, механічному рівні. Не розуміє суті питання, відповідає не по суті.

Глосарій понять з освітнього компонента

1. **ChatGPT** – мовна модель на базі ШІ, створена компанією OpenAI, здатна генерувати текст на основі введених запитів.
2. **STEM-освіта** – підхід до навчання, що інтегрує науку, технології, інженерію та математику.
3. **Академічна доброчесність** – етичні принципи у сфері освіти та науки, які передбачають самостійність, чесність і відповідальність при використанні інформації.
4. **Алгоритм** – послідовність дій або правил, які виконуються для розв’язання певної задачі.
5. **Аналіз даних** – процес дослідження й інтерпретації цифрової інформації для прийняття рішень.
6. **Генеративний ШІ** – тип штучного інтелекту, який здатен створювати новий контент: текст, зображення, звук тощо.
7. **Генерація тексту** – процес створення письмового тексту на основі певного запиту або теми.
8. **Гібридне навчання** – поєднання очної та дистанційної форми освітньої взаємодії.
9. **Дидактичні матеріали** – навчальні ресурси, що використовуються для реалізації навчального процесу (ігри, картки, завдання тощо).
10. **Дитяча безпека в цифровому середовищі** – захист дітей від ризиків, пов’язаних із використанням інтернету й цифрових платформ.
11. **Дошкільна освіта** – рівень освіти, що охоплює розвиток і навчання дітей віком від народження до початку шкільного навчання.
12. **Етичне використання ШІ** – відповідальне застосування ШІ з урахуванням прав, безпеки та добробуту всіх учасників освітнього процесу.

- 13.**Інтерактивність** – взаємодія користувача з цифровим інструментом, яка змінює результат роботи системи.
- 14.**Контент** – будь-який освітній матеріал: текст, зображення, відео, створений для використання у навчанні.
- 15.**Машинне навчання (ML)** – напрямок ШІ, у якому комп'ютери «вчаться» на основі даних без явного програмування.
- 16.**Медіаграмотність** – здатність критично оцінювати інформацію з медіа та відповідально її використовувати.
- 17.**Методична розробка** – документ або інструкція, яка містить план, форми і прийоми організації освітньої діяльності.
- 18.**Моделювання ситуацій** – створення ігрових чи практичних умов для відпрацювання навичок у дітей.
- 19.**Мультиmodalність** – використання кількох типів інформації (текст, звук, відео) одночасно.
- 20.**Навчальна інтеграція ШІ** – поєднання ШІ-технологій з традиційними методами навчання.
- 21.**Навчальний тренажер** – цифровий інструмент, який допомагає відпрацьовувати навички в симульованому середовищі.
- 22.**Навчальний чат-бот** – програма, що імітує розмову та допомагає в навчанні.
- 23.**Нейронна мережа** – обчислювальна модель, натхненна структурою людського мозку, яка використовується для розпізнавання патернів, класифікації та прогнозування.
- 24.**Онлайн-сервіс** – інструмент або ресурс, доступний через інтернет, що виконує певну функцію.
- 25.**Педагогічна інноватика** – наука про створення та впровадження інновацій в освіті.
- 26.**Педагогічний дизайн** – планування та проєктування навчального процесу з урахуванням цілей, методів і технологій.

- 27.**Промпт (prompt)** – текстовий запит або інструкція, яку користувач вводить для отримання відповіді від моделі ШІ.
- 28.**Професійна цифрова культура** – набір норм і практик ефективного й етичного використання технологій у професії.
- 29.**Рольова гра з ШІ** – освітня вправа, у якій діти взаємодіють із чат-ботом або віртуальним персонажем на основі ШІ.
- 30.**Технологічна грамотність** – здатність ефективно використовувати технології у професійній діяльності.
- 31.**Технофобія** – страх або неприйняття новітніх технологій, включно з ШІ.
- 32.**Токен** – одиниця тексту, яку обробляє мовна модель ШІ.
- 33.**Формувальне оцінювання з використанням ШІ** – оцінювання навчальних досягнень з допомогою аналітичних інструментів на базі ШІ.
- 34.**Цифрова адаптація педагогів** – процес поступового засвоєння цифрових інструментів у професійній діяльності.
- 35.**Цифрова гігієна** – навички безпечного та етичного використання інтернету та цифрових пристроїв.
- 36.**Цифрова етика** – моральні принципи взаємодії з технологіями.
- 37.**Цифрова компетентність** – здатність ефективно та безпечно використовувати цифрові технології в особистому та професійному житті.
- 38.**Цифрове середовище** – сукупність технологічних ресурсів, які використовуються для підтримки навчання та управління освітнім процесом.
- 39.**Цифровий помічник педагога** – ШІ-інструмент, який спрощує організаційні чи методичні завдання вихователя.
- 40.**Штучний інтелект (ШІ)** – галузь комп’ютерних наук, що займається створенням систем, здатних до імітації людського інтелекту.

Рекомендована література

Основна:

1. Бойченко А. В., Бойченко О. А. Розширення можливостей дистанційної освіти засобами штучного інтелекту. *Artificial intelligence*. 2020. № 2. С. 22–29.
2. Дем'яненко В. Механізми використання освітніх платформ з елементами штучного інтелекту для формування інформаційно-дослідницької компетентності. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2020. № 4. С. 93–100.
3. Корольов В. В. Використання штучного інтелекту в освітньому середовищі ЗВО. *Перспективи та інновації науки (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина")*. 2023. № 14. С. 228–236.
4. Кушерець Д., Хмара М. Вплив штучного інтелекту на розвиток міжнародного освітнього середовища. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. 2020. Вип. 2. С. 47-56.
5. Матвієнко О. В., Степанчук О. В. Штучний інтелект у підготовці майбутніх учителів початкової школи до роботи з освітнім медіа контентом. *Освітньо-науковий простір*. 2023. Вип. 4(1). С. 112–121.
6. Ніколенко К. В., Протас О. Л., Ярмоленко Т. А. Інноваційні технології штучного інтелекту для забезпечення академічної доброчесності в освітніх закладах України. *Перспективи та інновації науки (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина")*. 2023. № 12. С. 393–406.
7. Певень К. О., Хміль Н. А., Макогончук Н. В. Вплив штучного інтелекту на зміну традиційних моделей навчання та викладання: аналіз технологій для забезпечення ефективності індивідуальної освіти. *Перспективи та інновації науки (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина")*. 2023. № 11. С. 306–316.

8. Самойленко О. А., Ступак О. П., Юзик М. А. Можливості та виклики штучного інтелекту для закладів вищої освіти України. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 60. С. 140–143.

9. Симонов В. В., Кримська А. О., Мосій І. М. Інноваційні підходи до розвитку комп'ютерних технологій у сфері освіти: покращення навчального процесу за допомогою штучного інтелекту. *Перспективи та інновації науки (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина")*. 2024. № 1. С. 317–331.

10. Удовенко С. А. Використання штучного інтелекту в освітньому процесі. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2020. Вип. 34. С. 6–7.

11. Черненко Н. М., Корабльов В. В. Штучний інтелект та робототехніка в освіті: переваги та виклики. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2024. № 3. С. 140–145.

Додаткова:

1. Бутко М. П., Мурашко М. І., Назарко С. О. Сучасні аспекти цифровізації і впровадження штучного інтелекту в діяльності закладів вищої освіти України. *Економіка України*. 2022. № 11. С. 76–86.

2. Мар'єнко М., Коваленко В. Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. *Фізико-математична освіта*. 2023. Т. 38, № 1. С. 48–53.

3. Марчук Н. А., Терещук В. І., Безцінна Ж. П. Глобальна освіта в епоху штучного інтелекту: виклики, можливості та перспективи. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 4. С. 248–261.

4. Москалюк М. М., Москалюк Н. В., Лень А. В. Штучний інтелект в закладах вищої освіти: переваги та недоліки. *Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету*. 2023. Вип. 15. С. 85–96.

5. Моторіна В. Г., Заверуха Ю. Г., Кушевська Н. М. Вивчення взаємодії викладачів і штучного інтелекту у створенні ефективного освітнього середовища в закладах вищої освіти. *Перспективи та інновації*

науки (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина"). 2025. № 2. С. 721–734.

6. Назар М. М. Штучний інтелект: на початку ери нових можливостей системи освіти. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2024. № 6(2).

7. Озарчук А., Басараба Н. Можливості чатботів на основі штучного інтелекту в контексті інклюзивного. *Нова педагогічна думка*. 2025. № 1. С. 48-53. -

8. Перепелиця О., Храброва В. Освіта і університет в епоху штучного інтелекту. *Філософія освіти*. 2024. № 30(2). С. 186–198.

9. Поліщук О., Поліщук О., Дудченко В. Філософія штучного інтелекту в освітньому процесі. *Humanities studies*. 2022. Вип. 13. С. 103–109.

10. Притула О. Л. Штучний інтелект як передвісник істотних змін в освіті. *Філософія освіти*. 2024. № 30(1). С. 160–173.

11. Шакотько Є. В., Шакотько В. В. Використання штучного інтелекту учасниками освітнього процесу. *Імідж сучасного педагога*. 2024. № 3. С. 5–13.